

**Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**Актуальні проблеми професійної
підготовки поліцейського**
Матеріали круглого столу

м. Одеса, 26 жовтня 2016 року

Одеса
ОДУВС
2016

УДК 351.74 : 371.134
ББК 67.401.133.12 74.58
А43

Матеріали викладені у авторській редакції з незначними коректорськими правками.

Актуальні проблеми професійної підготовки
А43 поліцейського: матеріали кругл. столу, м.Одеса, 26 жовтня
2016 р. — Одеса : ОДУВС, 2016. — 204 с.

У цьому збірнику представлені науково-педагогічні працівники, практичні працівники правоохоронних органів, адюнкти, слухачі, студенти, курсанти. Всіх їх об'єднує спільне бажання – покращання професійної підготовки поліцейських, сприяння становленню особистості професіонала, здатного до ефективної діяльності в складних, напружених та екстремальних умовах.

Сподіваємось, що обмін думками буде плідним і сприятиме удосконаленню підготовки працівників поліції, досягнення високого рівня професіоналізму у всіх сферах практичної діяльності.

УДК 351.74 : 371.134
ББК 67.401.133.12 74.58

© ОДУВС, 2016

Трояновський В.С.,
капітан поліції,
викладач кафедри тактико-
спеціальної та вогневої підготовки ОДУВС

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЕДЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ З ТЕРОРИСТАМИ, ЗАХОПИВШИМИ ЗАРУЧНИКІВ

На сучасному етапі становлення суспільства з кожним днем стає все більш актуальною проблема ненасильницьких засобів вирішення конфліктних ситуацій. Особливе місце займають завдання, що пов'язані з випадками захоплення заручників, викрадення людей, погроз вчинення збройних нападів, вбивств, вибухів, підпалів, масових отруєнь, активної протидії злочинцями заходам по їх затриманню. Це обумовлює необхідність підготовки правоохоронних органів всіх цивілізованих держав до взаємодії у конфліктній ситуації, у тому числі й до переговорної діяльності. Варто пригадати, що переговорний процес являє собою специфічний вид комунікативної взаємодії у ситуації, коли цілі, інтереси або позиції сторін містять у собі протиріччя. Специфіка такого процесу полягає також у тому, що

на переговорах кожен опонент тісно контактує з іншим і змушений врахувати його дії. Тому переговори як соціально-психологічний процес характеризуються дією певних психологічних механізмів, з урахуванням яких створюється технологія їх проведення.

Переговорний метод дуже активно використовується у всьому світі під час розкриття злочинів, пов'язаних із підготовкою та вчиненням терористичних актів, а також під час попередження правопорушень. Досить вдалим буде згадати американського фахівця Л. Томпсона, автора книги «Антитерор: керівництво по звільненню заручників», на думку якого основним завданням парламентаря є наближення ситуації із захопленням заручників до мирного вирішення шляхом спілкування та налагодження із злочинцями певних відносин. Результат вміло проведених переговорів може стати альтернативою ризикованого силового варіанту розв'язування ситуації. З іншого боку, якщо рішення проблеми силовим шляхом неминуче, переговори дозволяють потягнути час і дають можливість підготуватися групі захоплення.

Варто зацентувати увагу на тому, що основним принципом ведення переговорів з терористами, як зазначають О.В. Новіков та Р.Я. Струніков у книзі «Тактика ведення переговорів із злочинцями в екстремальних ситуаціях», є придушення їх волі до опору шляхом вимотування нескінченним обговоренням дрібниць, яке змушує злочинців приймати малозначні рішення і весь час відкладати будь-які рішучі дії. Зрештою, терористи можуть або зовсім відмовитися від своїх погроз, або втома не дозволить їм надати такий опір бійцям штурмової групи, яке можна було б очікувати в перші години після захоплення заручників.

Як показує практичний досвід ведення переговорів із терористами, прийнято виділяти три типових етапів розвитку процесу переговорів зі злочинцями, які захопили заручників. Перший етап триває у перші години переговорів, протягом яких парламентар заради безпеки заручників повинен спробувати заспокоїти злочинців і почати обговорення їх реалістичних вимог.

Другий етап характеризується боротьбою за обрання більш вигідних позицій. Парламентар повинен спробувати знизити рівень вимог злочинців, можливо, домогтися звільнення частини заручників,

налагодити особистий контакт і розробити варіанти шляхів вирішення кризової ситуації.

Припустимо, переговорникам вдалося налагодити переговорний процес, але, як визначити, на скільки він успішний? Існує ряд ознак, які свідчать про прогрес у переговорах:

- в процесі переговорів ніхто не був поранений і не загинув;
- зниження інтенсивності загроз з боку зловмисників;
- їх відносно спокійна поведінка, раціональні висловлювання і дії;
- «крайні терміни» закінчуються, а злочинці не вживають радикальних дій;
- все більш явно відчувається готовність зловмисників вести торг, зниження первинних вимог;
- звільнення когось із заручників;
- зловмисники починають висловлювати турботу про становище заручників;
- ознаки того, що злочинці розглядають такий варіант як здатися владі.

Третій етап - фінальна фаза переговорів. До цього часу злочинці вже виявляють нетерпіння і вимагають від влади конкретних дій (наприклад, можливості дістатися до аеропорту, де для них повинен бути підготовлений літак тощо). Цілком імовірно, що напруга буде зростати, і вкрай важливо, щоб на даній стадії парламентар міг контролювати ситуацію.

Говорячи про умови, які необхідні для успіху переговорів із терористами, які захопили заручників, варто виділити наступні:

1) бажання злочинців залишитися в живих. Однак, у представників певних терористичних груп (наприклад, у прихильників шийтського напрямку в ісламі) прагнення померти за свої переконання може переважати над бажанням вижити, що робить переговори з ними дещо проблематичними.

2) реальна загроза життю злочинців. Імовірність штурму і знищення злочинців групою захоплення робить позицію переговорників сильнішою.

3) наявність ясно виражених вимог і присутність в групі терористів особи, яка здатна приймати рішення.

4) блокада місця події, що позбавляє злочинців свободи переміщення.

5) наявність часу, необхідного для налагодження контакту між переговорниками і зловмисниками, і як результат - хороша комунікація між двома сторонами.

6) наявність досвідченого переговорника, здатного показати, з одного боку, що сил у представників закону достатньо, а з іншого - здатного продемонструвати свою готовність працювати на мирне вирішення конфлікту.

Справді, у процесі переговорів з терористами, які захопили заручників, чільне місце займає парламентар, який повинен справляти враження особи незацікавленої, заражати спокоєм. Він повинен концентрувати увагу на практичних питаннях врегулювання конфлікту, уникати політичних диспутів зі своїми опонентами, прагнути до налагодження особистого контакту з лідером терористів. Зазначимо, що Пригунов П.Я. у своєму дослідженні «Психологическое обеспечение специальных операций: ролевое поведение» акцентує увагу на важливому навичку для переговорника - вміння «активно слухати», що дозволяє демонструвати зацікавленість у благополуччі заручників. Він повинен уміти спрямовувати розмову, концентруватися на виконанні необхідних деталей.

Також слід наголосити на тому, що працівник правоохоронного органу, який проводить переговори з правопорушниками завжди має пам'ятати, що від результату проведених ним переговорів залежать людські життя. Тому, окрім компетенції та авторитету, він повинен мати емоціональну стійкість, врівноваженість, кмітливість та вміння переконувати, слухати та мовчати.

Література:

1. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р. № 638-IV. - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/638-15> - Назва з екрану.

2. Ліпкан В. А. Боротьба з тероризмом: у визначеннях та поняттях / В. А. Ліпкан. – К.: Магістр – XXI ст., 2009. – 162 с.

3. Лихачев С. В. Правові та організаційні засади діяльності

органів внутрішніх справ та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення громадської безпеки в Україні: теорія і практика: монографія / С. В. Лихачев. – Донецьк: Дон УСП, 2012. – 309 с.

ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ФІЗИЧНОЇ СИЛИ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ	137
Саакян М. Б.	
НАДЗВИЧАЙНА СИТУАЦІЯ: НОРМАТИВНО ПРАВОВЕ ТА НАУКОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ	141
Свиріпа І.М., Обухова Ю.В.	
ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ	147
Синенький В.М., Курляк М. Д.	
ДЕТЕРМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОГО ТРАВМАТИЗМУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО	150
Скворцов А.В., Карапет'янц С.І.	
РОЗШУКОВА ПОЛІЦІЯ НА УКРАЇНІ ХІХ-ХХ СТ.	153
Собакарь А.О.	
ЗНАЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ТА ДИСЦИПЛІНИ В СЛУЖБОВО-БОЙОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ	156
Ташматов В.А.	
ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ПРАВОПОРЯДКУ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ СЛУЖБОВИХ ОBOB'ЯЗКІВ	159
Теслюк І.О., Цільмак О.М.	
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ВНЗ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ	164
Трояновський В.С.	
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЕДЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ З ТЕРОРИСТАМИ, ЗАХОПИВШИМИ ЗАРУЧНИКІВ	168
Тьорло О. І.	
АКТУАЛЬНІСТЬ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПАТРУЛЬНИМ ПОЛІЦЕЙСЬКИМ	172
Удренас Г.І.	
СТАНОВЛЕННЯ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	176
Ульянов О.І.	
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ	179
Хуторнюк Д.О., Жуковський С.В.	
ОСНОВНІ ЧИННИКИ ВИНИКНЕННЯ ТА ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ТЕРОРИСТИЧНИМ ПРОЯВАМ В УКРАЇНІ	182